

محل برگزاری

۳ شهریور ۱۳۹۶

شماره مجوز ISC
۶۰۳۰۱-۹۶۱۷۰

گنبد کاووس
شیمی و نانوشیمی، از پژوهش تا توسعه ملی

حضور و مشارکت ۵۰ دانشگاه، انجمن و رسانه فعال علمی در
بزرگترین رویداد داخلی حوزه شیمی و نانو شیمی کشور

استخراج میوه دارویش معمولی (*viscum album*) با کلروفرم و کروماتوگرافی لایه نازک TLC

بهنام طهماسبی زاده دمیرچی - دکتر فرامرز رستمی چراتی - دکتر ابوالفضل دانشور - دکتر رضا اکبری

Behnamtahmasebi1371@gmail.com

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد شیمی و فناوری اسانس دانشگاه گنبد کاووس

۲- دانشیار شیمی الی دانشگاه گنبد کاووس

۳- استادیار فیزیولوژی دانه دانشگاه گنبد کاووس

۴- استادیار شیمی تجزیه دانشگاه گنبد کاووس

کلیدواژه: میوه دارویش - کلروفرم، کروماتوگرافی لایه نازک

مقدمه

امروزه هنوز بسیاری از مواد اولیه دارویی از گیاهان استخراج می‌شوند و به دلیل عدم صرفه اقتصادی یا پیچیده بودن ساختمان شیمیایی آنان، سنتز شیمیایی جای استخراج از طبیعت را نگرفته است و حداکثر برای اصلاح این مواد اولیه طبیعی استفاده می‌شود. در همین راستا با توجه به تنوع آب و هوایی و در نتیجه فلور گیاهی بسیار متنوع در ایران، امکان شناسایی مواد موثر گیاهی در گیاهان مختلف بومی کشور و استخراج آنها به منظور تولید این مواد به مقدار زیاد و در سطح صنعتی وجود دارد. این کار به ویژه در مورد گیاهانی که منحصر به ایران هستند و تاکنون کمتر مورد بررسی قرار گرفته‌اند، اهمیت ویژه ای دارد. (علی

زرگری (۱۳۷۱). دارویش گونه گیاهی نیمه انگلی است که عمدتاً در دو خانواده Viscaceae و Lornthaceae طبقه بندی می گردد (انسلم ۲۰۰۴) این گیاه با نام انگلیسی mistletoe و با نام علمی (*Viscum album*) گیاهی همیشه سبز، نیمه پارازیت (Hemi-parasitic)، ایفیت، یک پایه، چند ساله با انشعاب کاذب دیکوتومیک می باشد و قادر به انجام فتوسنتز است. دارویشها بر خلاف سایر گیاهان و جانوران انگلی مدت زیادی از زندگی خود را با میزبان سپری می کنند و آب و مواد غذایی مورد نیاز خود را طی یک رابطه آوندی از آنها جذب می نمایند. (نورتون و همکاران ۱۹۹۸) دارویش از جمله گونه های گیاهی است که بیش تر در مناطق معتدله جهان گسترش دارد و محدوده انتشار وسیعی را در سطح دنیا به خود اختصاص داده، بگونه ای که این گیاه را از شمال آفریقا تا جنوب شرقی انگلستان، جنوب کشورهای اسکاندیناوی و سرتاسر اروپا تا جنوب شرق آسیا و شرق ژاپن می توان مشاهده کرد. این گونه نیمه انگلی در کشورهای اروپایی بیش تر گونه های سیب، بید و تبریزی را به عنوان میزبان خود انتخاب می کند (اسادیتال ۲۰۰۴). در ایران، گونه دارویش از آستارا تا گلیداغی که محدوده گسترش جنگل های شمال کشور می باشد؛ بیش تر روی درختان بلوط، افرا، راش، توسکا، ممرز، انجیلی و بید مشاهده می شود (کرتولی نژاد ۱۳۸۱). اهمیت دارویی و طبی گیاه دارویش از دوران باستان مورد تاکید بوده است و منابع طبی گویای آنست که بسیاری از بیماری ها از جمله، دیابت، و گرفتگی مزمن، سکنه مغزی و مشکلات معده و تپش قلب و مشکلات تنفسی با استفاده از گیاه یاد شده درمان شده اند (فلولچر ۱۹۹۰). گیاه دارویش به دلیل داشتن ویسکوتوکسین ها که به لحاظ خصوصیات مولکولی و فارماکولوژیکی شباهت بسیار زیادی به زهر مار دارد؛ در دسته گیاهان سمی قرار می گیرد. از طرفی حضور فیتوکمیکال های مختلف مانند گلیکوزیدها، آلکالوئیدها، تانن ها و قندها همچنین آرژینین، اسپاراژین، پرولین و مقدار کمی هیدروکسی لیزین این گیاه را در مرکز توجه شرکت های تولید کننده گیاهان دارویی قرار داده است (جورین ۱۹۹۳).

مواد و روش:

جمع آوری و شناسایی

گونه *Viscum album* از خانواده Lornthaceae با نام انگلیسی mistletoe را از اتقاعات منطقه چهار باغ گرگان در اواسط پاییز ۹۵ جمع آوری گردید و بعد میوه از ساقه و برگ دارویش جدا گردید و در ظرفی در دمای پایین نگه داری شد.